

Asia: VN/11385/2020

Hiilineutraali Suomi 2035 – kansallisen ilmasto- ja energiastrategian luonnos

Lausunnonantajan lausunto

Lausunnonantajan taho

Toimiala- tai etujärjestö

Mikäli vastasit "muu taho", voit tarkentaa vastaustasi tässä

-

LAUSUNTO

-

- **Mikäli vastasit yhtyväsi toisen tahon lausuntoon, täsmennä mistä tahosta on kyse**

-

1) Kasvihuonekaasupäästöjen vähentäminen ja nielujen kasvattaminen (strategian luku 2.1)

-

Avoin vastaus kasvihuonekaasupäästöjen vähentämistä ja nielujen kasvattamista koskien

Kotimainen kompensatiomarkkina toisi mahdollisuuksia maa- ja metsätaloustuottajille:

Kuluttajilla ja yrityksillä on halu kantaa vastuuta niistä päästöistä, joiden välttäminen tai vähentäminen ei ole mahdollista. Päästökompensatioita ei voi tällä hetkellä hankkia Suomesta, niin että yritykset voisivat niitä hyödyntää omassa ilmastotyössään. Merkittävin ongelma on kaksoislaskenta, jossa kompensatiohankkeissa saavutettu päästövähennys lasketaan myös osaksi kansallisia ilmastotavoitteita. Samalla maa- ja metsätalouden uusi tulolähde pysyy padottuna, eikä hiilensidonta kehity kukoistavaksi yritystoiminnaksi.

Kaksoislaskennan ongelman ratkaisemista helpottaisi, jos Suomi perustaisi ympäristöministeriön ehdottaman rekisterin, johon kirjattaisiin yksityisen sektorin tekemät päästökompensaatiot ja näin tulisi huomioitua viranomaisten hyväksymistä vapaaehtoisista toimista syntyvä aidosti lisäinen hiilensidonta tai päästövähennys.

Ehdotamme: Mahdollistetaan kotimainen kompensointi perustamalla päästökompensaatiorekisteri ja ratkaisemalla kaksoislaskennan ongelma.

2) Uusiutuvan energian edistäminen (strategian luku 2.2)

-

Avoin vastaus uusiutuvan energian edistämistä koskien

1) Liikennesähkö osaksi jakeluvelvoitetta

Suomen tulisi implementoida uusiutuvan energian direktiivi RED2 sekä komission direktiivipäivitys RED3 niin, että liikenteessä käytettävä uusiutuva sähkö tulisi osaksi jakeluvelvoitetta. Direktiivi mahdollistaa tämän. Esimerkiksi Saksassa ja Hollannissa uusiutuva sähkö on jo sisällytetty kansalliseen velvoitelainsäädäntöön ja sille on luotu hyvitysjärjestelmä. Liikennesähkön tuominen osaksi jakeluvelvoitteen keinovalikoimaa nopeuttaisi, kannustaisi ja loisi investointivarmuutta julkisen sähkölatausinfrastruktuuriin rakentamiseen ilman valtion tukia.

Tämä pienentäisi kustannuspainetta, jota liikenteen päästövähennyksistä syntyy ihmisille ja yrityksille. Tällä hetkellä ns. normaalitilanteessa biovelvoitteesta aiheutuva päästövähennyskustannus ylittää jo 300 euroa per vähennetty hiilidioksiditonni (päästökauppa 90 €/tCO₂). Kustannuspaine johtuu muun muassa raaka-aineen niukkuudesta.

Eri sektoreiden välinen jousto tuo kustannustehokkuutta kansallisiin päästötoimiin. Sektorien välisen jouston salliminen toisi mahdollisuuden kannustaa esimerkiksi hiilinielujen toteuttamiseen ja rahoituksen ohjaamiseen muilta sektoreilta sinne, missä päästötoimet ovat kokonaisvaikutuksiltaan tehokkaimpia

2) 85-bioetanolin käyttöä edistettävä

E85-bioetanolilla on uusiutuvana liikenteen biopolttoaineena merkittävä potentiaali kustannustehokkaana ja nopeasti skaalautuvana ratkaisuna tieliikenteen päästöjen vähentämisessä. E85:n hyötyinä on sen laaja saatavuus, edullisuus ja laaja markkinaehtoisesti muodostunut jakeluverkosto. Jakeluvelvoitteessa se toisi merkittävän mahdollisuuden tuoda bensiinikäyttöiseen autokantaan enemmän edullista biopohjaista polttoainetta.

Etanolin käyttö pienentää autoilun fossiilia päästöjä jopa 80 %. E85 sisältää 80–85 prosenttia uusiutuvaa etanolia, jota valmistetaan kotimaisesta jätteistä ja tähteistä tuotantolaitoksilla eri puolella Suomea.

Etanolikonversiot ovat ylivoimaisesti nopein tapa nostaa E85:n ja biopolttoaineiden kysyntää nykyisessä autokannassa. Etanolikonversion voi tehdä suurimpaan osaan nykyisestä bensiiniautokannastamme (1,6 miljoonaa autoa). Konversio maksaa noin 600 €, johon valtio antaa muuntotukea 200 € ja sen pystyy tekemään muutamassa tunnissa.

Tällä hetkellä etanolikonversioiden yleistymistä jarruttaa jäykkä ja vanhentunut sääntely, joka käytännössä tekee uudehkojen ja uusien, alle 13-vuotiaiden, autojen muuntamisesta etanolikäyttöiseksi laitonta. Hallitus on päättänyt keventää sääntelyä ja tämä prosessi on jo liikkeellä liikenne- ja viestintäministeriössä. On tärkeää, että asia etenee tarpeeksi nopeasti ja markkinoita tukevasti.

Kun etanolikonversioihin liittyvä sääntely on muutettu tarkoituksenmukaiseksi ja helpoksi, niin seuraavana autoilijoita tulisi kannustaa muunnostyöhön. Muuntotuki tulisi korottaa 400 €:n autoa kohden. Tällöinkin se olisi valtion näkökulmasta edullisin vaihtoehtoisen käyttövoimantuki.

Ehdotamme: 1) Sääntelyn keventämistä, jotta autojen muuntaminen etanolikäyttöiseksi on helpompaa. 2) Muuntotuen korottamista konversioiden vauhdittamiseksi.

3) Vety ja sähköpolttoaineet (strategian luku 2.3)

En ota kantaa tähän osa-alueeseen

Avoin vastaus vetyä ja sähköpolttoaineita koskien

-

4) Energiatehokkuuden edistäminen (strategian luku 2.4)

-

Avoin vastaus energiatehokkuuden edistämistä koskien

1) Energiatehokkuus

Energiatehokkuuden osalta EU:n 55- valmiuspaketin kautta on tulossa paljon kiristyksiä energiatehokkuustavoitteisiin. Kaupan liitto kannattaa vahvasti, että Suomen ääni kuuluu aktiivisesti 55-valmiuspaketin valmistelussa, ja että Suomessa pystyttäisiin kustannustehokkaasti saavuttamaan

EU:n asettamat tavoitteet. On syytä kiinnittää huomiota, että tavoitteiden kiristyessä energiatukia tulee kasvattaa vastaavasti.

Kaupan liitto kannattaa vahvasti strategialuonnoksen seuraavia kohtia:

- Varmistetaan energiatehokkuussopimustoiminnan jatko myös nykyisen sopimuskauden 2017–2025 jälkeen. Sopimusyrityksille ja kunnille luodaan riittävät kannustimet.

- Turvataan riittävät resurssit Suomen näkökantojen aktiiviseen esille tuomiseen EU:n ekosuunnittelu- ja energiamerkintäasetusten valmistelussa. Vaikuttavuuden varmistamiseksi edistetään ekosuunnittelun ja energiamerkinnän tietoisuutta ja osaamista ammattilaisille ja kuluttajille.

- Varmistetaan, että Suomen ääni kuuluu aktiivisesti energiatehokkuusdirektiivin uudistusten valmistelussa, jotta energiatehokkuustoimilla pystytään kustannustehokkaasti tukemaan EU:n 55 prosentin kasvihuonekaasujen vähennystavoitteen saavuttamista vuoteen 2030 mennessä.

- Varmistetaan tarvittavat resurssit, jotta 55-valmiuspaketin uusien velvoitteiden ja vaatimusten toimeenpano ja tavoitteet pystytään tehokkaasti toteuttamaan.

- Energiatehokkuuden edistämiseen kohdistetaan kansallisella tasolla riittävä energiatuki.

- Edistetään autokannan uudistamista entistä energiatehokkaammaksi.

- Edistetään koko liikennejärjestelmän energiatehokkuuden paranemista kehittämällä liikenteen palveluita, kävelyn ja pyöräilyn olosuhteita sekä maantiekuljetusten energiatehokkuutta.

EU-tasolla valmisteilla olevien rakennusten energiatehokkuusvaatimusten osalta Kaupan liitto korostaa, että toimien kustannustehokkuus ja paikallisten olosuhteiden huomiointi on välttämätöntä. Näin toimimalla voidaan varmistaa myös kansalaisten arjen toimivuus ja toimien oikeudenmukaisuus.

2) Kaupan toimiaan hukkalämmön hyödyntäminen

Euroopan muuttunut turvallisuustilanne edellyttää energiaomavaraisuuden nopeaa kasvattamista. Kaupan alalla on rooli energiaturvallisuuden vahvistamisessa, sillä toimialalla syntyy runsaasti päästötöntä hukkalämpöä.

Yksin kaupan alan hukkalämpöpotentiaali on vuosittain lähes terawattitunnin verran. Eniten hyödyntämätöntä hukkalämpöpotentiaalia on kaupan alalla päivittäistavarakaupan kylmäjärjestelmissä (800 GWh/vuosi). Toinen merkittävä hukkalämmönlähde on kauppakeskusten jäähditysenergia (113 GWh/vuosi). Tällä hetkellä hukkalämmöstä hyödynnetään kaupan yksiköissä ainoastaan 10–16 prosenttia kohteiden kokoluokasta riippuen.

Kaupan hukkalämmön tehokkaampi hyödyntäminen auttaa myös kunnianhimoisten ilmasto- ja energiavoitteiden saavuttamisessa. Kustannustehokkaiden ja hyödyntämättömien energialähteiden käyttöönotto pehmentää myös vihreän siirtymän kustannusvaikutusta kansalaisille. Kiinteistöjen päästöttömille energiaratkaisuille on tulossa suoria velvoitteita myös EU:n uudistuvista energiatehokkuus- ja rakennusten energiatehokkuusdirektiiveistä.

Hukkalämpöä olisi järkevää kierrättää takaisin lämmitysenergiaksi esimerkiksi lämpöpumppujen avulla, kuten Euroopan komission 55-valmiuspakettiehdotus edellyttää. Kiinteistön sisällä tapahtuvan hukkalämmön hyödyntämisen ohella kaksisuuntainen kaukolämpö on ratkaisu ylijäävän hukkalämmön hyödyntämiseen.

Jotta hukkalämmön hyötykäyttö saadaan yleistymään, tarvitaan esimerkkisopimusmalleja, joilla taloudellinen hyöty jaetaan tasapuolisesti vuokralaisen ja kiinteistön omistajan kesken. Myös kiinteistön tai kaukolämpöverkon omistajalle asetetut velvoitteet vastaanottaa hukkalämpöä ovat edellytys hukkalämmön tehokkaalle ja nopealle hyödyntämiselle.

Euroopan turvallisuustilanteen äkillinen muutos tulee nopeuttamaan energiajärjestelmän irtautumista fossiilisista polttoaineista ja siirtymää kohti hajautetumpaa energiantuotantoa. Tämä tulee vaikuttamaan voimakkaasti kansalaisten ja yritysten arkeen, joten kaikki potentiaaliset ja kustannustehokkaat keinot päästöttömän energian tuottamiseksi tai hyödyntämiseksi tulee ottaa nopeutetulla aikataululla käyttöön.

Kaukolämpöverkon mitoituslämpötilan laskeminen auttaisi hukkalämmön saamista kaukolämpöverkkoihin, joten se on kannatettavaa. Muutenkin pitäisi löytää kannusteita energiayhtiöille hukkalämmön hyödyntämiseen, sillä tällä hetkellä jarruna toimii kaukolämpöyhtiöt.

5) Energian toimitus- ja huoltovarmuus (strategian luku 2.5)

-

Avoin vastaus energian toimitus- ja huoltovarmuutta koskien

Kaupan toimialan hukkalämmön hyödyntäminen:

Euroopan muuttunut turvallisuustilanne edellyttää energiaomavaraisuuden nopeaa kasvattamista. Kaupan alalla on rooli energiaturvallisuuden vahvistamisessa, sillä toimialalla syntyy runsaasti päästötöntä hukkalämpöä.

Yksin kaupan alan hukkalämpöpotentiaali on vuosittain lähes terawattitunnin verran. Eniten hyödyntämätöntä hukkalämpöpotentiaalia on kaupan alalla päivittäistavarakaupan kylmäjärjestelmissä (800 GWh/vuosi). Toinen merkittävä hukkalämmönlähde on kauppakeskusten jäädytysenergia (113 GWh/vuosi). Tällä hetkellä hukkalämmöstä hyödynnetään kaupan yksiköissä ainoastaan 10–16 prosenttia kohteiden kokoluokasta riippuen.

Kaupan hukkalämmön tehokkaampi hyödyntäminen auttaa myös kunnianhimoisten ilmasto- ja energiavoitteiden saavuttamisessa. Kustannustehokkaiden ja hyödyntämättömien energialähteiden käyttöönotto pehmentää myös vihreän siirtymän kustannusvaikutusta kansalaisille. Kiinteistöjen päästöttömille energiaratkaisuille on tulossa suoria velvoitteita myös EU:n uudistuvista energiatehokkuus- ja rakennusten energiatehokkuusdirektiiveistä.

Hukkalämpöä olisi järkevää kierrättää takaisin lämmitysenergiaksi esimerkiksi lämpöpumppujen avulla, kuten Euroopan komission 55-valmiuspakettiehdotus edellyttää. Kiinteistön sisällä tapahtuvan hukkalämmön hyödyntämisen ohella kaksisuuntainen kaukolämpö on ratkaisu ylijäävän hukkalämmön hyödyntämiseen.

Jotta hukkalämmön hyötykäyttö saadaan yleistymään, tarvitaan esimerkkisopimusmalleja, joilla taloudellinen hyöty jaetaan tasapuolisesti vuokralaisen ja kiinteistön omistajan kesken. Myös kiinteistön tai kaukolämpöverkon omistajalle asetetut velvoitteet vastaanottaa hukkalämpöä ovat edellytys hukkalämmön tehokkaalle ja nopealle hyödyntämiselle.

Euroopan turvallisuustilanteen äkillinen muutos tulee nopeuttamaan energiajärjestelmän irtautumista fossiilisista polttoaineista ja siirtymää kohti hajautetumpaa energiantuotantoa. Tämä tulee vaikuttamaan voimakkaasti kansalaisten ja yritysten arkeen, joten kaikki potentiaaliset ja kustannustehokkaat keinot päästöttömän energian tuottamiseksi tai hyödyntämiseksi tulee ottaa nopeutetulla aikataululla käyttöön.

Kaukolämpöverkon mitoituslämpötilan laskeminen auttaisi hukkalämmön saamista kaukolämpöverkkoihin, joten se on kannatettavaa. Muutenkin pitäisi löytää kannusteita energiayhtiöille hukkalämmön hyödyntämiseen, sillä tällä hetkellä jarruna toimii kaukolämpöyhtiöt.

6) Ydinenergian käyttö (strategian luku 2.6)

En ota kantaa tähän osa-alueeseen

Avoin vastaus ydinenergian käyttöä koskien

-

7) Energiamarkkinoiden kehittäminen (strategian luku 2.7)

-

Avoin vastaus energiamarkkinoiden kehittämistä koskien

Suomalaisten sähkön jakeluverkkoyhtiöiden keskimääräinen tuottotaso on erittäin korkea jopa verrattuna eurooppalaisiin, kilpailulla markkinoilla toimiviin, yhtiöihin. Korkean tuottotason maksajina toimivat loppukädessä kansalaiset. Suomessa tulee sääntelyn avulla varmistaa, että monopoliasemassa olevan tahon tarjoama hinta sähkön loppukäyttäjälle on vähintään kohtuullinen, palvelu taso riittävää ja että sähköverkkoa sekä käytetään että kehitetään tehokkaasti suhteessa siitä maksettuun hintaan. Kaupan liitto katsoo, että strategiassa mainittu sähkömarkkinan seurantarve on sekä tarpeellinen että kannatettavaa, mutta vaikka sähkön siirtohinnoittelua on kehitetty, ei kustannustehokkuus ja sähkömarkkinoiden toimivuus toteudu siirtohinnan laskutuksessa riittävästi sähkön loppukäyttäjien näkökulmasta.

Kaupan liitto ry kannattaa vahvasti Suomen Sähkökäyttäjät ry:n antamaa seuraavaa lausumaa: "Mielestämme sähkön siirtohintojen valvontamallin kehityksessä tulee huomioida kaikki Työ- ja elinkeinoministeriön asettaman akateemisen työryhmän keskeiset ehdotukset.

"Sääntelyn yleisten periaatteiden sekä EU-lainsäädännön reunaehtojen ja sisältövaatimusten pohjalta lausunnossa on tunnistettu viisi keskeistä valvontamallin kehittämismahdollisuutta:

1. valvontamallin valmistelussa ja toteutuksessa tulisi vahvistaa sähköverkon asiakkaan roolia

2. valvontamallin kustannusvastaavuutta tulisi lisätä

3. valvontamalliin sisältyvää regulaatoriskiä olisi pienennettävä

4. kannustimien ja verkon suunnittelun (kehittämissuunnitelman) tulisi nykyistä vahvemmin kiinnittää verkkoyhtiöiden liikevaihto

5. valvontamallia tulisi kehittää verkkoyhtiöiden välisten huomattavien erojen huomioimiseksi"

Näitä ehdotuksia on tarkastelu yksityiskohtaisemmin lausunnossa (Lausunto Energiavirastolle sähkönsiirron ja –jakelun tariffien laskentamenetelmistä Mikael Collan, Kaisa Huhta, Pertti Järventausta ja Matti Liski)

Asiaan liittyen ehdotamme kirjattavaksi:

- Varmistamme, että sähkön siirtohintojen valvontamallin kehityksessä huomioidaan kaikki Työ- ja elinkeinoministeriön asettaman akateemisen työryhmän keskeiset ehdotukset.

Ehdotamme myös seuraavia täydennyksiä

- Vaikutetaan aktiivisesti EU:ssa sähkömarkkinamallin kehittämiseksi siten, että sähkön hinta EU:ssa on globaalisti kilpailukykyinen ja puhtaan energian tuotantoon kannustava.

- Vaikutetaan aktiivisesti siihen, että Suomi on sähkömarkkinanäkökulmasta houkutteleva investointikohde sähkön käyttäjille ja sähkön tuottajille

- Valvotaan tehokkaasti sähkömarkkinoita, jotta markkinat toimivat reilusti ja määräävää markkina-asemaa ei syntyisi päivänsisäisille intra-day tai säätösähkömarkkinoille.

- Edistetään sähkömarkkinoiden läpinäkyvyyttä ja alennetaan kynnystä eri kokoisten toimijoiden etabloitumiseen sähkömarkkinoille.

- Selvitetään mahdollisuutta Pohjoismaiseen systeemihintaan, joka perustuisi todellisiin alueellisiin hintoihin eikä täydellisen sähköjärjestelmän ihannetilaan.

- Tuetaan tarvittavilla päätöksillä Nordic Electricity Forumin visiota "Vuonna 2030 Pohjoismaissa on maailman kilpailukykyisin, innovatiivisin ja kuluttajalähtöisin sähkömarkkina, joka edistää kunnianhimoisten pohjoismaisten ilmastotavoitteiden saavuttamista. Tämä on Pohjoismaiden 2030 - vision sähkömarkkinoiden päätavoite." (epävirallinen käännös)".

8) Tutkimus, innovointi ja kilpailukyky (strategian luku 2.8)

En ota kantaa tähän osa-alueeseen

Avoim vastaus tutkimusta, innovointia ja kilpailukykyä koskien

-

9) Verotus (strategian luku 2.9)

-

Avoim vastaus verotusta koskien

- 1) Palvelualojen sähköveron alentaminen vauhdittaisi vihreää siirtymää

Palveluiden sähköverotason palauttaminen teollisuuden tasolle edistäisi kaupan alan sähköistymistä, vaikuttaisi merkittävästi alan hiilijalanjälkeen ja mahdollistaisi hiilineutraaliustavoitteiden saavuttamisen vuoteen 2035 mennessä. Myös kovassa kansainvälisessä kilpailussa olevan suomalaisen kaupan kilpailukyky paranisi.

Uusiutuva kauppa 2035 -tiekartan tavoitteena on, että suomalainen kauppa on toimialansa globaali ilmastoedelläkävijä ja saavuttanut hiilineutraaliuden vuonna 2035. Yksin kauppa ei tätä kuitenkaan pysty saavuttamaan, vaan ala tarvitsee kannustimia investointeihin ja uusia veroratkaisuja.

Kaupan alan sähköistymisellä voidaan selkeästi pienentää kasvihuonekaasupäästöjä. Alhaisempi sähköverokanta nopeuttaisi kaupan alan sähköistymistä ja siten hiilineutraaliutta entisestään, selviää Kaupan liiton teettämästä kaupan alan sähkönkäyttöselvityksestä, joka tehtiin osana kaupan vähähiilisyystiekartan toimenpanoa.

Ennen vuotta 1997 koko elinkeinoelämä oli samassa sähköverokannassa. Vuonna 1997 hallitus päätti porrastaa sähköveron kahteen veroluokkaan korottaakseen valtion tuloja. Tämän myötä palvelualojen sähkövero nostettiin korkeampaan veroluokkaan.

Nykyhallituksen asettamaa hiilineutraalisuustavoitetta 2035 ei kaupan alalla saavuteta, jos toimialoja ei kohdella tasapuolisesti. Tavoite vaatii tuekseen kaikkien alojen päästövähennystoimia ja niiden mahdollistamista.

Suomessa toimiva kauppa on ollut jo pitkään uusien haasteiden edessä ja kovassa kansainvälisessä kilpailussa teollisuuden tapaan. Tämä on selkeä peruste palauttaa kaupan ala sähkön verotuksen osalta samalle viivalle teollisuuden kanssa.

Kaupan liiton teettämän selvityksen mukaan kaupan alan sähköistymisellä pystytään selkeästi pienentämään kasvihuonekaasupäästöjä. Sähköistyksellä saavutettava päästöhyöty on yli 8-kertainen suhteessa lisääntyvän sähkönkäytön aiheuttamiin päästöihin.

Palvelualojen sähköveron palauttaminen teollisuuden tasolle kannustaisi toimijoita hiilijalanjälkeä pienentäviin investointeihin. Sähköllä voidaan korvata fossiilisilla polttoaineilla tuotettua energiaa, mikä tarkoittaa lämmityksessä erityisesti kaukolämpöä ja logistiikassa fossiilisten polttonesteiden kuten dieselin käyttöä. Suurempia päästöhyötyjä voidaan saavuttaa käyttämällä uusiutuvilla energialähteillä tuotettua sähköä. Kaupan oman uusiutuvan energian tuotanto on merkittävää ja kasvaa vuosittain.

Kaupan ala on myös merkittävästi ja markkinaehtoisesti edistänyt sähköistä liikennettä rakentamalla latausasemia ympäri Suomen. Tätä kehitystä yhdessä muun sähköistuksen kanssa voidaan edelleen nopeuttaa palauttamalla sähkövero teollisuuden tasolle.

Kaupan alan työllisyys- ja verovaikutus valtion talouteen on merkittävä. Vuonna 2019 kaupan alan yhteisöjen tuloverokertymä oli 800 miljoonaa euroa, ja kauppa tilitti valtiolle arvonlisäveroa 8,7 miljardia euroa.

Palveluala maksaa tällä hetkellä yli 40 kertaa suurempaa sähköveroa teollisuuteen verrattuna. Palvelualojen sähköveron palauttaminen teollisuuden tasolle pienentäisi kaupan vuotuista verokertymää valtiolle 91 miljoonaa.

Alhaisemman sähköveron vaikutus verrattuna koko kaupan alan verokertymään olisi varsin pieni, ja toisaalta sillä voitaisiin parantaa toimialan kilpailukykyä. Kauppa pitää yhteiskunnan pyörät pyörimässä, sillä se on elinkeinoelämän suurin toimiala mm. työllisyydellä ja BKT:lla mitattuna.

2) Sähköverovelvollisuudesta vapauttamisen rajaa nostettava uusiutuvan energian pientuotannossa

Kauppojen kattojen koko potentiaalin valjastaminen aurinkosähkön tuottajiksi vahvistaisi kaupan ilmastonmuutoksen vastaista taistelua. Uusiutuvan sähköntuotannon investointeja rajoittaa kuitenkin sähkönpientuottajan verovelvollisuus.

Sähköverovelvollisuudesta on tällä hetkellä vapautettu yli 100 kVA:n nimellistehoiset, mutta enintään 800 000 kWh vuodessa tuottavat pienvoimalaitokset. Vuosituotantoraja tulee nostaa uusiutuvan energian osalta 2 000 MWh:iin, jotta yksittäiset pienvoimalaitokset voivat maksimoida tuotantopotentiaalinsa.

Kauppakiinteistöjen katoille sijoitettavien aurinkovoimaloiden sähköntuotanto oli vuonna 2020 n. 35 GWh/a vaikka tuotantopotentiaalia olisi 600 GWh/a asti. Potentiaalista hyödynnetään näin ollen alle kahdeskymmenesosa. Kauppojen ei ole taloudellisesti järkevää hyödyntää maksimaalisesti laajoja aurinkovoimalle potentiaalisia kattopintojaan, koska sähkön pientuottajan velvollisuus suorittaa sähköntuotannosta veroa, syntyy liian herkästi.

Ilmastonmuutoksen torjumiseksi jokainen teko on kuitenkin merkittävä. Siksi päästöttömän uusiutuvan energian tuotantomääriä tulisi Suomessa kasvattaa entisestään. Tehokas kannustin kaupoille tuotannon lisäämiseen olisi vuosituotantorajan nostaminen uusiutuvan energian osalta 2 000 MWh:iin

Sähkön pientuotannon verovapausrajan korottaminen ei tekisi kauppakiinteistöistä kilpailijoita perinteisille energiayhtiöille, sillä kiinteistökohtaiset voimalat voitaisiin edelleen mitoittaa siten, että tuotanto käytettäisiin kyseisessä kiinteistössä. Kiinteistökohtaista kulutusta edesauttaa mm. sähköautojen latauspaikkojen lisääntyminen. Vain poikkeustapauksissa sähköä syötettäisiin verkkoon.

Nyt keinotekoisesti asetettu verovapausraja estää muun muassa pienaurinkovoimalayksiköiden laajentamisen, joka olisi taloudellisesti yhä järkevämpää aurinkopaneelien yksikköhintojen tultua alas.

Myös Suomen huoltovarmuuden kannalta hajautettu pienvoimalatuotanto on strategisesti yhä tärkeämpi asia, eikä sen kehitystä tule estää keinotekoisesti asetettujen vuosituotantorajojen avulla.

3) Kauppojen lämpöpumppujen alemmalle sähköverokannalle ei tule asettaa rajoitteita

Hukkalämmön hyödyntämisessä on keskeistä, että lämpöpumppujen energiaverotus tukee investointeja hukkalämpöä hyödyntäviin lämpöpumppuratkaisuihin. Keskeistä on, että myös verottajan ohjeistukset huomioivat tarpeen mahdollistaa ja tehostaa energiapuolen sektori-integraatiota. Kaukolämpöverkkoon hukkalämmön syöttäminen ei ole taloudellisesti kannattavaa ilman kannustimia. Käytännössä se on kaupalle tappiollista. Lämpöpumppujen sähköveroluokan alentaminen toisi juuri tähän ongelmaan tuoda helpotusta.

Lämpöpumppuratkaisujen verokausikohtainen rajoitus, eli alempi verokanta olisi käytössä vain silloin kun lämpöä syötetään kaukolämmöksi, aiheuttaisi suuria haasteita monelle hukkalämmön lähteelle kuten kaupalle. Pelkästään se saattaisi karsia suurimman osan lämmön lähteistä pois. Siksi

lämpöpumppu, joka on liitetty kaukolämpöverkkoon, tulisi nauttia alemmasta verokannasta aina. Ei siis pelkästään silloin, kun se syöttää lämpöä kaukolämpöverkkoon.

Jos kaukolämpöverkkoon liitetty lämpöpumppu tai toiminnalliseen kokonaisuuteen ei sovelleta alemmaa sähköveroluokkaa vuoden ympäri, vain 500 kW lämpöpumppujärjestelmät ilman 2-suuntaista kaukolämpöä olisivat kokonaistaloudellisesti järkeviä vaihtoehtoja. Lukumäärällisesti näiden määrä on hyvin rajattu. Rajausten myötä kaukolämmön päästöalennukset jäisi todennäköisestihyvin vähäiseksi.

4) Kotitalousvähennyksen laajennuksella vauhtia kotitalouksien energiaremontteihin

Omakotiasujille syksyllä 2021 tehty kysely (Suomen Omakotiliitto ry ja RASI ry) kertoi kansalaisten aikovan erityisesti kasvattaa kotitalousvähennyksen käyttöä tulevissa energiatehokkuusremonteissaan. Yli puolet vastaajista (n= 5 000) kertoi kotitalousvähennyksen vaikuttavan suoraan remonttiaikeiden toteuttamiseen ainakin osittain.

Rakennusten energiatehokkuuden kasvattaminen on merkittävässä roolissa hiilineutraalisuustavoitteen saavuttamisessa. Kotitalousvähennys on kansalaisten laajasti käyttämä ja hyvin tuntema tukimekanismi, jonka laajentaminen mahdollistaisi kotitalouksien energiaremonttien vauhdittamisen. Ruotsi on ottanut käyttöön erillisen vain energiatehokkuusremontteihin kohdistettavan kotitalousvähennysosion vauhdittaakseen remontteja ja tämä kannattaisi ottaa käyttöön myös Suomessa. Myös kiinteistöosakeyhtiöiden saattaminen kotitalousvähennyksen piiriin, erityisesti energiaremonttien osana, auttaisi hiilineutraaliustavoitteen saavuttamisessa.

10) Ilmastonmuutokseen sopeutumisen vahvistaminen (strategian luku 2.10)

En ota kantaa tähän osa-alueeseen

Avoin vastaus ilmastonmuutokseen sopeutumista koskien

-

11) EU-vaikuttaminen (strategian luku 2.11)

-

Avoin vastaus EU-vaikuttamista koskien

Energiatehokkuuden osalta EU:n 55-valmiuspaketista on tulossa jäsenmaihiin mittava määrä uutta sääntelyä. Kaupan liitto kannattaa vahvasti, että Suomen ääni kuuluu aktiivisesti 55-valmiuspaketin valmistelussa, ja että jäsenmaissa pystyttäisiin kustannustehokkaasti saavuttamaan EU:n asettamat kunnianhimoiset ilmastotavoitteet. Kustannustehokkuus on mahdollista saavuttaa ainoastaan huomioiden vahvasti jäsenmaiden paikalliset olosuhteet. Näin toimimalla voidaan varmistaa myös kansalaisten arjen toimivuus ja tarvittavien toimien mahdollisimman suuri oikeudenmukaisuus.

1) Ilmastotavoitteiden saavuttaminen (strategian luku 3.1)

En ota kantaa tähän osa-alueeseen

Avoin vastaus ilmastotavoitteiden saavuttamista koskien

-

2) Valtiontalousvaikutukset (strategian luku 3.2)

En ota kantaa tähän osa-alueeseen

Avoin vastaus valtiontalousvaikutuksia koskien

-

3) Kansantalousvaikutukset (strategian luku 3.3)

En ota kantaa tähän osa-alueeseen

Avoin vastaus kansantalousvaikutuksia koskien

-

4) Perus- ja ihmisoikeusvaikutukset (strategian luku 3.4) sekä sukupuolivaikutukset (strategian luku 3.5)

En ota kantaa näihin osa-alueisiin

Avoin vastaus perus- ja ihmisoikeusvaikutuksia sekä sukupuolivaikutuksia koskien

-

5) Vaikutus energiajärjestelmään (strategian luku 4)

En ota kantaa tähän osa-alueeseen

Avoin vastaus energiajärjestelmävaikutuksia koskien

-

Suomen vetystrategia

En ota kantaa tähän osa-alueeseen

Avoin vastaus Suomen vetystrategiaa koskien

-

Avoin vastaus muita Ilmasto- ja energiastrategian osia koskien

Kaupan toimiala on nyt ja sen tavoitteena on olla myös tulevaisuudessa kärkijoukoissa ilmastonmuutoksen vastaisessa työssä. Tämä työ tulee edellyttämään niin kaupan yrityksiltä kuin muilta toimijoilta merkittävää panostusta, joten sijoitettava raha tulee käyttää ilmastonäkökulmasta tehokkaimmalla mahdollisella tavalla.

Eri suunnitelmien, strategioiden ja tulevan EU-sääntelyn (mm. keskipitkän aikavälin ilmastopolitiikan suunnitelma, maankäyttösektorin ilmastosuunnitelma, ilmasto- ja energiastrategia sekä 55-valmiuspaketti) tavoitteiden tulee olla linjassa keskenään ja päästöjen alentaminen tulee olla niiden ykköstavoite, ei energiatehokkuus. Energiatehokkuus ja uusiutuva energia ovat keinoja saavuttaa päästöalenumero, ja näiden keinojen tulee pääsääntöisesti olla niin jäsenmaiden kuin yritysten & kansalaisten vapaasti valittavissa, jolloin saavutetaan kuhunkin kohteeseen toimivimmat ratkaisut sekä oikeudenmukainen vihreä siirtymä kansalaisten arjessa. Näin toimimalla pystytään myös varmistamaan kansalaisten tuki vihreälle siirtymälle.

Venäjän hyökkäyssodasta johtuva kiristynyt geopoliittinen tilanne ja sen vaikutus energian toimitus- ja huoltovarmuuteen tulisi huomioida strategiassa nykyistä vahvemmin. Erityisesti tuli huomioida vaikutukset energian toimitusvarmuuteen lyhyellä- ja pitkällä toimivälillä sekä elinkeinoelämälle ja kuluttajille aiheutuvat energiakustannusvaikutukset.

F-kaasuasetus ja kyläkauppatuki: haja-asutusalueilla ja maaseudulla on edelleen kattava kaupan verkosto, vaikka se on supistunut viime vuosikymmeninä. Ympäri maata toimii 200 kyläkauppaa, joiden edellytykset osallistua vähähiilisyystavoitteen saavuttamiseen tulee varmistaa. Nykyisen kyläkauppatuen riittävyyttä tulisi arvioida maaseudun kaupan kannattavuuden palauttamisen sekä korjaus- ja investointivelan kattamisen näkökulmasta tavoitteena päivittäistavarakaupan maaseudulla sijaitsevan myymäläverkon säilyttäminen riittävänä paikallisten asukkaiden, lomaa-asukkaiden sekä etätöiden tekijöiden tarpeisiin.

Näiden investointien tukeminen ja kyläkauppojen investointivelan kattaminen vihreän siirtymän yhteydessä olisi kustannustehokasta koko Suomen asuttavuuden ja taloudellisen toimeliaisuuden säilyttämisen sekä monipaikkaisuuden mahdollistamisen näkökulmasta.

Ola Marja
Kaupan liitto